

В ДИТЯЧИХ САДОЧКАХ ТА ШКОЛАХ УГОРЩИНИ

**ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ БАТЬКІВ
ПРО УГОРСЬКУ СИСТЕМУ ОСВІТИ**

ШАНОВНІ БАТЬКИ, УЧНІ!

Видання, яке Ви тримаєте у руках, виготовлено в рамках проекту Асоціації «Menedék» «Інклюзивні дитячі садки та школи». У цій програмі ми допомагаємо іноземним дітям, молоді та сім'ям якнайшвидше знайти своє місце в Угорщині, і особливо, щоб діти успішно навчалися в державній системі освіти. Це видання допоможе зрозуміти систему державної освіти Угорщини та зорієнтуватися в повсякденному житті в дитячому садку та школі. Ми поговоримо про право на освіту та обов'язкове навчання, представимо угорську шкільну систему, розкажемо про функціонування угорських дитячих садків і шкіл загалом, а також про повсякденне життя дитячих садочків та шкіл.

Ми бажаємо дітям та молоді з-за кордону успіхів у навчанні в Угорщині!

Ця публікація була реалізована в рамках проекту «Інклюзивні дитячі садки та школи» (ММІА-2.2.2-2015-00001) за підтримки Фонду Європейського Союзу з питань притулку, міграції та інтеграції. Погляди, викладені в публікації, є поглядами авторів, вони жодним чином не можуть вважатися офіційною позицією Європейської Комісії чи Міністерства внутрішніх справ, і ні Європейська Комісія, ні Міністерство внутрішніх справ не можуть нести відповідальність за них.

Друге, перероблене видання.

Дана публікація може бути використана в некомерційних дослідницьких, навчальних та інформаційних цілях із зазначенням авторства.

Назва видання: В дитсадочках та школах Угорщини – інформація для батьків

про угорську систему освіти

Видавник: «Menedék» – Асоціація допомоги мігрантам
Відповідальний за видання: Антал ОРКСНЬ (Örkény Antal)
1081 Budapest, Népszínház utca 16. III./3. // (36-1) 322 1502
menedek@menedek.hu
menedek.hu
fb.com/menedekegyesulet

Підготувала: Ката ХЕТЦЕР (Hetzer Kata)

Професійне редагування: Ілдіко Бернатне Балог (Bernáthné Balogh Ildikó), Мелінда Хазі (Házi Melinda), д-р Сільвія Тердікне Такач (Terdikné dr. Takács Szilvia), Андреа Урбанне Сікцаї (Urbánné Szikszai Andrea)

Графіка: Река Несмені (Neszmélyi Réka)

Управління текстом: Роберт Богнар (Bognár Róbert)

Поліграфія: Profilm DTP Kft.

Будапешт, 2021-й рік

ЗМІСТ

1	ПРАВО НА ОСВІТУ	5
2	ОБОВ'ЯЗКОВЕ ВІДВІДУВАННЯ ДИТЯЧОГО САДКА ТА ОБОВ'ЯЗКОВА ОСВІТА	5
	2.1 Невідвідування школи	6
3	ПРАВО НА РІВНЕ СТАВЛЕННЯ	7
4	ІНОЗЕМНІ ДІТИ, СТУДЕНТИ В УГОРСЬКІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ	8
5	ДІТИ ТА УЧНІ/СТУДЕНТИ, ЩО ПОТРЕБУЮТЬ ОСОБЛИВОЇ УВАГИ	8
6	УГОРСЬКА ШКІЛЬНА СИСТЕМА	9
	6.1 Етапи навчання	9
	6.2 Навчальні заклади	9
	6.3 Типи шкіл	11
7	ВІЛЬНИЙ ВИБІР ДИТЯЧОГО САДКА ТА ШКОЛИ	12
8	ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОБОТУ ДИТЯЧИХ САДКІВ ТА ШКІЛ	13
	8.1 Запис	13
	8.2 Працівники дитячих садків та шкіл	13
	8.3 Порядок навчального року	15
	8.4 Свята, знаменні дні в дитячому садку і школі	17
	8.5 Харчування в дитячому садку і школі	19
	8.6 Оцінювання в дитячому садку і школі	20
	8.7 Учнівський/студентський квиток	21
	8.8 Права та обов'язки дітей, учнів та батьків	22
9	ЯСЛА	22
10	ВИХОВАННЯ В ДИТЯЧОМУ САДКУ	23
	10.1 Загальна інформація про виховання в дитячому садку	23
	10.2 Вибір дитячого садка	23
	10.3 Життя дитячого садка, побут	24
11	ВИХОВАННЯ ТА НАВЧАННЯ У ВОСЬМИРІЧНІЙ ШКОЛІ	24
	11.1 Загальна інформація про навчання у восьмирічній школі	24
	11.2 Вибір школи	25
	11.3 Зарахування до класу	26
	11.4 Повсякденне життя в школі	27
	11.5 Продовження навчання в училищі/технікумі	28
12	ВИХОВАННЯ ТА НАВЧАННЯ В УЧИЛИЩІ/ТЕХНІКУМІ	29
	12.1 Загальна інформація про навчання в училищі/технікумі	29
	12.2 Вибір школи, вступ до школи	29
	12.3 Зарахування до класу	31
	12.4 Повсякденне життя в школі	31
	12.5 Випускні іспити (ЗНО)	33
	12.6 Продовження навчання	34
13	ВИЩА ОСВІТА	34
	13.1 Навчання, навчальні заклади	34
	13.2 Подача документів, вступні іспити	34
	13.3 Плата за навчання, студентський кредит	35
14	ПІДТРИМКА, ПОВ'ЯЗАНА З ВИХОВАННЯМ ТА ОСВІТОЮ	36
15	ІНШІ ЗАКЛАДИ, ЩО ПІДТРИМУЮТЬ ДІТЕЙ, СТУДЕНТІВ ТА СІМ'Ї	37

1. ПРАВО НА ОСВІТУ

Обов'язкова освіта для іноземних дітей та молоді: В Угорщині всі діти та молодь мають право на навчання та освіту. Початкова і середня освіта безкоштовна та обов'язкова. Навчатися у вищих учбових закладах можуть ті, кого до них зарахують на підставі їх здібностей і результатів. Угорська держава також надає різну фінансову підтримку та допоміжні послуги тим, хто здобуває освіту.

Право іноземних дітей та молоді на освіту:

Діти та молодь, які не є громадянами Угорщини, мають право відвідувати дитячі садки і школи на тих же умовах, що й громадяни Угорщини, якщо вони

- шукачі притулку (з моменту подання заяви) або особи, що отримали міжнародний захист (біженці, особи під захистом та тимчасовим захистом, притулку, особи, що отримали притулок, особи без громадянства),

- користуються правом вільного пересування та проживання в Угорщині (тобто громадяни ЄЕЗ або члени сімей громадян Угорщини),

- не є громадянами Європейського Союзу, але мають статус іммігранта, осілої особи або мають дозвіл на проживання.

2. ОBOB'ЯЗКОВЕ ВІДВІДУВАННЯ ДИТЯЧОГО САДКА ТА ОBOB'ЯЗКОВА ОСВІТА

В Угорщині дошкільне виховання є обов'язковим для всіх дітей віком від 3 років, а всі діти та молодь зобов'язані відвідувати школу з 6 до 16 років. Обов'язкову освіту можна завершити відвідуванням дитячого садка та школи (або в рідкісних, виправданих випадках) також за індивідуальним графіком. (За індивідуальним графіком учні не відвідують школу, а звітують про свої знання на іспитах.)

Якщо хтось тривалий час не відвідує дитячий садок чи школу, батьки

можуть бути притягнуті до відповідальності.

Обов'язкова освіта поширюється також на дітей-іноземців, які не є громадянами Угорщини. Так само можна притягнути батьків до відповідальності за невідвідування дітьми школи.

Вони повинні записати дитину до дитсадка чи школи протягом трьох місяців після прибуття. Цікавтеся та звертайтеся за допомогою у цьому питанні до районного дитсадка, школи, місцевої служби підтримки сім'ї, центру захисту дітей (gyermekjóléti központ) чи районної педагогічної спеціалізованої служби!

2.1. НЕВІДВІДУВАННЯ ДИТЯЧОГО САДКА/ШКОЛИ

Якщо дитина чи учень не піде у садок чи школу, потрібне підтвердження поважних причин їх відсутності. Пропуск є виправданим, якщо дитина заздалегідь отримала письмовий дозвіл, або була хвора, що засвідчено лікарем, або мала інші, дуже поважні причини для відсутності. Якщо відсутність дитини не може бути підтверджена, вона матиме пропуск без поважних причин. Дитсадки та школи зобов'язані повідомляти батьків про пропуски дітей без поважних причин. Якщо це повториться, до батьків звернуться разом зі службою у справах дітей, а у разі значної кількості пропусків – сповістять службу у справах дітей та урядову установу (орган опіки та піклування). Батьки можуть засвідчити для своєї дитини три, а в деяких випадках і більше днів у півріччі/семестрі. Про спосіб підтвердження варто запитати у виховному/навчальному закладі! У разі самовільного пропуску школа повідомляє про це батьків. Якщо дитина безпідставно пропускає більше 10 годин (уроків) – це приблизно 2 навчальні дні – школа повідомить про це службу у справах дітей. У разі 50 годин безпідставної відсутності керівник закладу сповістить реєстратора нотаріату (jegyző) та ініціює скасування сімейної допомоги (családi pótlék).

Батьків можуть оштрафувати на максимальну суму від 5 000 до 150 000 форинтів, якщо їхня дитина не відвідує школу. У серйозних випадках (якщо, незважаючи на попередження, дитина все ще не відвідує дитячий садок чи школу), дитину можуть вилучити з сім'ї та порушити кримінальну справу за загрозу неповнолітньому.

Якщо учень, навіть якщо це було обґрунтовано, пропустив більше 250 годин протягом навчального року або пропустив більше 30 відсотків уроків з певного предмету і не має достатньо оцінок для оцінювання, він/вона не може отримати оцінку у кінці навчального року. У цьому разі за рішенням педагогічної ради можна скласти оцінювальний іспит або доведеться повторити рік.

Важливо знати, що спізнення також можуть призвести до непідтверджених пропусків. Якщо учень запізнився на урок, він також повинен надати причину. Час запізнення можна додавати, і якщо він досягне часу уроку, запізнення вважатиметься пропущеним уроком без підтвердження.

При цьому учень, який запізнився, не може бути недопущений до заняття.

3. ПРАВО НА РІВНЕ СТАВЛЕННЯ

В дитячих садках та школах іноземні діти та учні мають такі ж права та обов'язки, як і громадяни Угорщини, і вони заслуговують на таке ж ставлення, як і угорці. Заборонено дискримінувати дітей, особливо за кольором шкіри, релігійними чи світоглядними переконаннями, національністю, етнічним походженням чи статтю.

Якщо Ви відчуваєте, що Ваша дитина зазнає дискримінації в школі, повідомте про це директору школи або іншому представнику школи! Якщо проблему неможливо вирішити в школі, Ви можете подати скаргу до організації, що надають допомогу, Освітнього омбудсмена та Управління Уповноваженого з основних прав людини.

4. ІНОЗЕМНІ ДІТИ, УЧНІ/СТУДЕНТИ В УГОРСЬКІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ

Понад десять тисяч дітей-іноземців беруть участь у державній системі освіти Угорщини, тобто відвідують дитячий садок чи школу. Більшість з них навчається в угорських державних закладах, в одній групі чи класі з угорськими дітьми, на однакових умовах, з угорською мовою навчання. Є такі заклади (наприклад, у більш густонаселених іммігрантами районах Будапешта), де іноземні діти та учні/студенти присутні у більшій кількості, але більшість з них ходять до дитячих садків, і лише деякі іноземці відвідують школу.

5. ДІТИ ТА УЧНІ/СТУДЕНТИ, ЩО ПОТРЕБУЮТЬ ОСОБЛИВОЇ УВАГИ

Відповідно до Закону про державну освіту Угорщини, є діти та студенти, які потребують особливої уваги.

Учні з особливими освітніми потребами (SNI) мають певну форму опорно-рухових, сенсорних або інтелектуальних розладів, тоді як учні з інтеграційними, навчальними та поведінковими труднощами (BTM) демонструють значно нижчі результати порівняно зі своїм віком.

Експертна комісія визначає, чи відноситься дитина чи учень до категорії SNI чи BTM. Ці студенти можуть скористатися особливим ставленням і численними субсидіями та знижками. З ними окремо займаються педагоги, вони можуть бути звільнені від вивчення окремих предметів чи виставлення оцінок, а їхні батьки можуть отримати додаткову фінансову допомогу.

Якщо буде визначено, що Ваша дитина належить до якоїсь з цих груп, запитайте про можливості у школі, центрі захисту дітей або організаціях, що надають допомогу!

6. УГОРСЬКА ШКІЛЬНА СИСТЕМА

6.1 ЕТАПИ НАВЧАННЯ

Виховання та навчання в Угорщині поділяється на різні етапи. У межах цих етапів діти та учні зараховуються до класів зі зростаючими порядковими номерами. Таким чином, дитина починає навчання в 1 класі, а закінчує здобуття середньої освіти вже в 11 чи 12 класі.

<i>ЕТАПИ ОСВІТИ</i>	<i>НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ</i>	<i>ВІК</i>	<i>КУРСИ, КЛАСИ</i>
ВИХОВАННЯ В ДИТЯЧОМУ САДКУ ПОЧАТКОВИЙ СТУПІНЬ ВИХОВАННЯ-НАВЧАННЯ	ДИТЯЧІ САДКИ ВОСЬМИРІЧНІ ШКОЛИ	3-6 (МОЖЛИВО 7) РОКІВ ВІД 6 ДО 14 РОКІВ	ТУТ ЩЕ НЕМАЄ 1-8 КЛАС: ПОЧАТКОВІ КЛАСИ (1-4-Й КЛАС) ТА СТАРШІ КЛАСИ (5-8-Й КЛАС)
СЕРЕДНІЙ СТУПІНЬ ВИХОВАННЯ-НАВЧАННЯ	СЕРЕДНЯ ШКОЛА (МОЖЕ БУТИ ГІМНАЗІЯ, ТЕХНІКУМ ЧИ УЧИЛИЩЕ)	14-18 (МОЖЛИВО 19) РОКІВ	9-11 АБО 9-12 КЛАСИ – Є ГІМНАЗІЇ З 5-12 АБО 7-12 КЛАСАМИ, ЯКІ ПРИЙМАЮТЬ УЧНІВ ВЖЕ ПІСЛЯ 4 АБО 6 КЛАСІВ Є ТАКІ СЕРЕДНІ ШКОЛИ, ДЕ Є І 0-Й КЛАС, ТОБТО НАСПРАВДІ ВОНИ 5-РІЧНІ.
ВИЩА ОСВІТА	УНІВЕРСИТЕТ	ПОНАД 18 РОКІВ	КІЛЬКА ЕТАПІВ, ЩО БУДУЮТЬСЯ ОДИН НА ОДИН (ВА, МА, PHD)

6.2 НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ

В Угорщині виховними-навчальними закладами керують державні, церковні або приватні установи (наприклад, фонди). Більшість шкіл є державними. Церковні чи приватні школи можуть мати дещо інші правила.

Батьки зазвичай записують своїх дітей до цих шкіл, щоб виховати їх у якомусь релігійному, світоглядному чи педагогічному підході, відмінному від державного.

<i>СТУПЕНІ ВИХОВНИХ- НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ</i>		<i>ОПИС</i>
ДИТЯЧІ САДКИ		Забезпечують виховання дітей від 3-х років до початку школи.
ВОСЬМИРІЧНІ ШКОЛИ	ПОЧАТКОВИЙ СТУПІНЬ	Загалом 8-річна.
ГІМНАЗІЇ	СЕРЕДНІЙ СТУПІНЬ	Можуть бути 8, 6, 4 або 5-річними. Вони готують до випускних іспитів на атестат зрілості та навчання у вищих навчальних закладах.
ТЕХНІКУМИ	СЕРЕДНІЙ СТУПІНЬ	У перші два роки учні здобувають галузево-професійні знання, а потім складають базовий іспит наприкінці 10-го класу. Після цього також є можливість скласти іспит на атестат зрілості, а студенти, які ходять сюди, також можуть отримати кваліфікацію техніка через 5 років. У цьому типі школи є багато професійних стажувань, а студенти також можуть отримувати стипендії.
УЧИЛИЩА	СЕРЕДНІЙ СТУПІНЬ	3-річні. Вони готують до професії та іспиту з професійного спрямування, після чого йде працевлаштування. Потім після 2-річного підготовчого навчання можна скласти іспит на атестат зрілості.
ПРОФЕСІЙНІ ШКОЛИ	СЕРЕДНІЙ СТУПІНЬ	Вони надають професію учням з особливими освітніми потребами.

ІНШІ СПЕЦІАЛЬНІ УСТАНОВИ

<i>СТУПЕНІ ВИХОВНИХ-НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ</i>	<i>ОПИС</i>
АЛЬТЕРНАТИВНІ ШКОЛИ	Вони навчають за методами та педагогічними принципами, відмінними від загальноприйнятих.
ПОЧАТКОВІ МИСТЕЦЬКІ ШКОЛИ	Тут можна займатися музикою, образотворчим і прикладним мистецтвом, ляльковим і драматичним мистецтвом або танцями.
МЕДИЧНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАКЛАДИ, ЗАКЛАДИ КОНДУКТИВНОГО РОЗВИТКУ	Тут можуть навчатися діти з тяжкими та множинними вадами розвитку з п'яти до 16 років.
ГУРТОЖИТОК/КОЛЛЕДЖ	Він також забезпечує проживання та харчування для студентів, які навчаються далеко від місця проживання або проживають у поганих умовах вдома. Коледж також може функціонувати як професійно-технічний коледж, де навчаються особливо талановиті студенти.
ПЕДАГОГІЧНА СПЕЦІАЛІЗОВАНА СЛУЖБА	Вона діє поза школою, її послугами може скористатися кожен, хто потребує особливої підтримки чи психологічної допомоги. Серед іншого, вона надає педагогічне консультування, розвиваюче навчання, логопедичну допомогу (розвиток мовлення) та консультації з подальшого навчання.

6.3 ТИПИ ШКІЛ

<i>СТУПЕНІ ВИХОВНИХ-НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ</i>	<i>ОПИС</i>
ШКОЛА З ПОГЛИБЛЕНИМ ВИВЧЕННЯМ ОКРЕМИХ ПРЕДМЕТІВ	Деякі предмети (наприклад, спів і музику, фізкультуру, математику чи іноземну мову) діти вивчають у більшій кількості годин.
ШКОЛА З ДВОМА МОВАМИ НАВЧАННЯ	Частина предметів викладається іноземною мовою (переважно англійською, німецькою, французькою, можливо, іспанською, італійською).

НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА	Студенти національностей, які проживають в Угорщині, можуть навчатися своєю рідною мовою та пізнавати історію, культуру та традиції своєї національності. (В Угорщині проживає 13 визнаних національностей, найбільшою з яких є циганська етнічна група. Інші національності – наприклад, німці, серби, словаки, українці.)
МІЖНАРОДНІ ШКОЛИ	Іноземні школи; вони видають закордонний сертифікат. Навчання працює як у школах даної країни. Мовою освіти також є мова даної країни. Більшість студентів, як правило, іноземці. Ці школи «платні», як правило, з досить високою платою за навчання.

Існують також школи, які виконують якесь спеціальне виховне-освітнє завдання. Наприклад:

7. ВІЛЬНИЙ ВИБІР ДИТЯЧОГО САДКА ТА ШКОЛИ

В Угорщині батьки можуть вільно обирати для своїх дітей дитячий садок, школу та гуртожиток/коледж. На вибір переважно впливають здібності та інтереси учня або релігійні та світоглядні переконання родини. Діти старше 14 років можуть обирати школу разом з батьками та брати участь у прийнятті рішення.

Однак обраний дитсадок, школа, коледж не зобов'язані приймати всіх бажаючих/абітурієнтів. Заклад може прийняти рішення про це на основі певних критеріїв (наприклад, вступний іспит у разі середніх шкіл). Тому вільний вибір школи не означає, що дитину обов'язково візьмуть до того дитячого садка чи школи, які хочуть батьки. При цьому всі діти та учні, які мають обов'язково відвідувати школу, повинні бути зараховані до дитячого садка чи школи. Їх приймають дитячі садки та школи, що забезпечують обов'язкове зарахування (тобто районні/дільничні садочки та школи).

Районні дитсадки та школи:

Заклади, до яких відносяться діти та молодь за зареєстрованою домашньою адресою або місцем проживання (і проживають там фактично). Вони визначаються муніципалітетом і, зазвичай, це найближчі до місця проживання дитячі садки або школи.

8. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОБОТУ ДИТЯЧИХ САДКІВ ТА ШКІЛ

8.1 ЗАПИС

Зарахування до дитячих садків і початкових (восьмирічних) шкіл зазвичай відбувається у квітні або травні, а до середніх шкіл – у червні. Заклади оголошують дату на своєму веб-сайті принаймні за 30 днів до зарахування, і зазвичай вона вивішується на вході.

Якщо діти та учні/студенти прибувають до Угорщини протягом навчального року, звичайно, вони також можуть записатися. Про це варто поцікавитися в обраному Вами дитячому садочку чи школі.

Документи, необхідні для запису:

- заповнена заява (школи просять про це, зазвичай їх збирають постійно протягом року)
- свідоцтво про народження дитини (і його сертифікований переклад на угорську мову)
- посвідчення, що підтверджує особу та домашню адресу дитини
- картка соціального страхування (ТАЖ-картка) дитини або сертифікат приватного медичного страхування
- ID-картка, що підтверджує особу та домашню адресу одного з батьків (якщо дитина ще неповнолітня)
- у разі неугорського громадянства – документ, що підтверджує право на проживання

У разі шукачів притулку та біженців, дітей та студентів, які перебувають під захистом, дитячі садки та школи повинні приймати неповні і документи, батьки не можуть бути зобов'язані отримати певні відсутні документи.

8.2 ПРАЦІВНИКИ ДИТЯЧИХ САДКІВ ТА ШКІЛ

<i>ХТО?</i>	<i>ЩО РОБИТЬ?</i>
ЗАВІДУЮЧИЙ/ДИРЕКТОР ДИТЯЧОГО САДКА ДИРЕКТОР ШКОЛИ	Вони приймають всі важливі рішення щодо закладу та дітей та учнів. До них можна звертатися у всіх важливих питаннях, що стосуються дітей та учнів.

ПЕДАГОГИ ДИТЯЧИХ САДКІВ (ВИХОВАТЕЛЬКИ ТА ВИХОВАТЕЛІ)	Вони відповідають за виховання та розвиток дітей у дитячому садку. Батьки знаходяться в контактi з ними, можуть обговорювати повсякденні питання, що стосуються їх дитини.
НЯНІ	У дитячих садках та яслах вони допомагають вихователькам та вихователям у нагляді та догляді за дітьми.
ЛОГОПЕДИ	Вони працюють у дитячих садках та початкових (восьмирічних) школах. Вони допомагають дітям виправляти різні мовленнєві розлади (наприклад, заїкання, дизартрію, шепелявість, дислалію), але не допомагають у вивченні угорської мови.
ПЕДАГОГИ (ВЧИТЕЛЬКИ ТА ВЧИТЕЛІ ПОЧАТКОВИХ ТА СТАРШИХ КЛАСІВ)	У початкових класах восьмирічної школи працюють вчителі (tanítók): вони викладають більшість предметів для дітей у своєму класі. У старших класах і середніх школах працюють вчителі-спеціалісти: видалено
КЛАСНІ КЕРІВНИКИ	Вони відповідають за дітей у своєму класі. Діти та батьки можуть звертатися до них, якщо у них виникнуть запитання щодо школи. Вони адмініструють справи, пов'язані з дітьми (наприклад, пропуски), проводять уроки класного керівника та організують різні програми (наприклад, класні екскурсії).
ПЕДАГОГІЧНІ АСИСТЕНТИ (АСИСТЕНТИ ВЧИТЕЛЯ)	Вони підтримують роботу вчителів у різних класах і поза уроками.
ПЕДАГОГИ РОЗВИТКУ	Вони розвивають дітей, які потребують спеціального ставлення, індивідуально або в невеликих групах.
ПСИХОЛОГИ ДИТЯЧИХ САДКІВ АБО ШКІЛ	Вони займаються з дітьми та учнями, які стикаються з життєвими та психічними труднощами, а також, якщо необхідно, займаються також з батьками, індивідуально або в невеликих групах.
ДИТЯЧІ МЕДСЕСТРИ	У дитячих садках та школах вони перевіряють записи про вакцинацію дітей, проводять скринінгові тести (наприклад, огляд очей) і тести на чистоту (наприклад, огляд шкіри голови), а також дають поради щодо здоров'я.
ЛІКАРІ	Вони працюють в школах. Вони оцінюють, чи правильно розвиваються діти, перевіряють, наприклад, зір і слух, роблять обов'язкові щеплення.
ТЕХНІЧНІ ПРАЦІВНИКИ	Вони беруть участь у роботі дитячих садків і шкіл (наприклад, помічники на кухні, прибиральники, робітники з технічного обслуговування).
Соціальні працівники школи та дитячого садка	Їх завдання – допомагати попередити проблеми з дітьми, а також вони можуть проводити заняття для класів. Свою

8.3 ПОРЯДОК НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

У дитячих садках навчальний рік триває з початку вересня до кінця серпня наступного року. Влітку більшість дитсадків закривається на 4-6 тижнів, і в цей час діти, за якими батьки не можуть доглядати, можуть піти в інший садочок неподалік. У літній період, що залишився, групи об'єднуються. У початковій (восьмирічній) та середній школах навчальний рік триває з першого вересня до середини червня наступного року. Приблизно 180 навчальних днів розділені на два семестри; перший семестр зазвичай триває до кінця січня. Влітку в школах канікули, вони закриті.

У дитячих садках протягом року є одні зимові канікули (приблизно півтора тижні в кінці грудня), а в школах, крім зимових, ще двоє довших: кілька днів на початку листопада восени і у квітні навесні. Школи та дитячі садки зобов'язані забезпечувати догляд за дітьми на перервах.

Деякі національні та релігійні свята є державними в Угорщині, коли більшість людей не працюють, а дитячі садки та школи закриті.

Це наступні свята:

<i>КОЛИ?</i>	<i>ЩО?</i>
1 СІЧНЯ (НОВИЙ РІК)	Перший день нового року
15 БЕРЕЗНЯ	Угорське національне свято
СТРАСНА П'ЯТНИЦЯ ТА ВЕЛИКОДНИЙ ПОНЕДІЛОК (їхні дати різняться, зазвичай у березні або квітні)	Релігійні свята християнського походження
1 ТРАВНЯ	Міжнародний день праці
ПОНЕДІЛОК П'ЯТИДЕСЯТНИЦІ (дата змінюється, зазвичай у травні або червні)	Релігійне свято християнського походження

20 СЕРПНЯ	Свято заснування держави
23 ЖОВТНЯ	Угорське національне свято
1 ЛИСТОПАДА (ДЕНЬ ВСІХ СВЯТИХ)	Релігійне свято християнського походження
25-26 ГРУДНЯ (РІЗДВО)	Релігійне свято християнського походження

Порядок навчального року та точні дати важливих заходів та канікул оголошуються на початку навчального року. Запитайте про це в садочку чи школі!

У дитячих садках і школах протягом року бувають випадки, коли зустрічаються батьки і педагоги. Такими є батьківські збори, прийомна година чи день відкритих дверей. Вчителі вітають це та очікують, що батьки прийдуть, оскільки це гарна нагода поговорити про важливі проблеми, що стосуються дітей.

Батьківські збори проводяться в дитячих садках, восьмирічних та середніх школах 2-3 рази на рік. Батьки дітей однієї групи або класу збираються вихователем дитячого садка або класним керівником. Обговорюють найважливіше, що стосується навчального року, правил, програм та виховання та навчання дітей.

У години прийому батьки можуть особисто поспілкуватися з вихователем дитячого садка або вчителем (педагогом) щодо успішності та поведінки дитини.

У дні відкритих дверей (зазвичай раз на рік) дитячі садки та школи відкривають свої двері, і батьки можуть побачити різні заходи та уроки та те, як їхня дитина в них бере участь. (Ми також називаємо це днем відкритих дверей, коли восьмирічні та середні школи проводять заняття та програми для нових, зацікавлених учнів.)

Під час відвідування сімей педагоги йдуть до сімей, і одержують можливість ближче познайомитися з домашніми умовами дітей. Таке проводиться не у всіх закладах, і останнім часом досить рідко.

Якщо Ви не розмовляєте угорською мовою, візьміть із собою на батьківські збори або години прийому перекладача або іншого з

8.4 СВЯТА, ЗНАМЕННІ ДНІ В ДИТЯЧОМУ САДКУ І ШКОЛІ

З нагоди свят та інших знаменних днів (відкриття (перший дзвоник), закриття навчального року (останній дзвоник), випускний тощо) діти та учні повинні йти до дитячого садка та школи у святковому одязі. Зазвичай це біла сорочка/блузка, темна спідниця/штани та туфлі. У деяких школах є обов'язковий святковий одяг для учнів (форма).

Найголовніші свята та значні шкільні дні зазвичай такі:

<i>ЯКЕ СВЯТО?</i>	<i>ЩО МИ СВЯТКУЄМО?</i>	<i>Дитячі садки</i>	<i>Восьмирічні школи</i>	<i>Середні школи</i>
ВІДКРИТТЯ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ (Перший дзвоник)	Зазвичай його проводять 1 вересня, в рамках спільного святкування.		x	x
23 ЖОВТНЯ	Угорське національне свято. Згадуючи цю сторінку історії, відзначають роковини революції 1956 року.		x	x
АДВЕНТ, РІЗДВО	Одне з найбільших християнських свят, свято народження Ісуса. Адвент – період підготовки до свята.	x	x	
КАРНАВАЛЬНІ ЗАБАВИ (бал-маскарад)	Діти одягаються в костюми, багато де проводяться конкурси костюмів і танцювальні вечірки.	x	x	
15 БЕРЕЗНЯ	Національне свято. Згадуючи цей розділ історії, вшановують спільним святкуванням революцію 1848 року.	x	x	x

ВЕЛИКДЕНЬ	Одне з найбільших християнських свят, свято Воскресіння Ісуса. Це також свято очікування весни, яке пов'язане з багатьма народними традиціями (наприклад, фарбування яєць, поливання водою/парфумами).	x	x	
ДЕНЬ МАТЕРІВ	Перший тиждень травня Зазвичай разом з дітьми роблять подарунки і готують виступ, на який запрошують мам і бабусь.	x	x	
ДЕНЬ ДІТЕЙ	Остання неділя травня. У цей день по всій країні організуються програми для дітей. Святкують його і в дитячих садках.	x		

ЗАКРИТТЯ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ (Останній дзвоник)	Спільне святкування. Цього дня учні отримують сертифікати (табелі успішності, поведінки та відвідування школи).	(x)	x	x
ВИПУСКНИЙ	Відбувається прощання випускників груп дитячих садків та учнів школи. В Угорщині це також важливі сімейні свята в родинах восьмикласників і випускників середніх шкіл.	(x)	x	x
ЛІСОВА ШКОЛА	Для того, щоб вивчати навколишнє середовище, вчитися і формувати команди, діти разом з класами виїжджають на кілька днів під наглядом вчителя в кемпінг (табір), створений в лісі.		x	x
КЛАСНА ПОЇЗДКА/ЕКСКУРСІЯ, ЛІТНІЙ ТАБІР	Під наглядом вчителів класи їздять кудись на два-три дні і там організують програми. У багатьох школах також є літні табори, які зазвичай платні.		x	x

ЦЕРЕМОНІЯ ВРУЧЕННЯ СТРІЧОК (SZALAGAVATÓ)	У середніх школах наприкінці першого семестру проводиться церемонія для випускних класів, де випускникам вручають шкільні стрічки, і вони запрошують своїх батьків та членів родини на бал, готуються з програмами та танцями.			x
---	--	--	--	---

Це залежить від садочків і шкіл, які ще свята вони святкують разом. Майже кожна школа має свій власний навчальний день (зазвичай пов'язаний з особою, ім'я якої носить школа) з яскравими програмами для дітей, учнів та вчителів, які відзначаються в першу неділю червня.

8.5 ХАРЧУВАННЯ В ДИТЯЧОМУ САДКУ І ШКОЛІ

У дитячих садках і початкових класах діти забезпечуються платним (тобто за гроші) триразовим харчуванням: гарячим обідом, а також перекусами (о десятій годині) та закусками (перед кінцем дня). Для малозабезпечених сімей або сімей з 3 і більше дітьми харчування дитини може бути пільговим або безкоштовним. (Ми пишемо про це в розділі 14.)

Гарячі обіди, як правило, надаються і в середніх школах. Обід оплачується на місці за місяць, у заздалегідь обумовлений день, безготівковим розрахунком або готівкою. У разі відсутності дитини або учня батьки повинні відмовитися від харчування (навіть у разі безкоштовного харчування).

Уточніть у садочку чи школі, чи має Ваша дитина право на пільгове чи безкоштовне харчування! Місцева влада також забезпечує безкоштовне харчування під час канікул для дітей, що знаходяться в несприятливому становищі, або дітей, які отримують регулярні допомоги з захисту дітей.

Батьки мають можливість попросити спеціальну їжу для своєї дитини з міркувань здоров'я чи релігійних причин (наприклад, у формі харчування без свинини). Про це варто поцікавитися в дитячому садку чи школі.

8.6 ОЦІНЮВАННЯ В ШКОЛІ

У школі постійно проводиться оцінка успішності дітей та учнів. У першому класі діти отримують текстову оцінку в кінці

півріччя/семестру і в кінці року, а в другому класі – в кінці півріччя/семестру. В інших класах знання учнів оцінюються оцінками протягом року, а в кінці семестру та в кінці року вони отримують табель. Учні отримують оцінки за шкалою від 1 до 5 балів, де 1 – найгірша оцінка, а 5 – найкраща.

ОЦІНКИ:

Оцінювання знань учнів: 5 (відмінно); 4 (добре); 3 (середнє); 2 (задовільно); 1 (незадовільно)

Поведінка і старанність: 5 (зразкова), 4 (хороша), 3 (перемінна); 2 (погана/недбала).

Оцінки вчителі записують в електронний щоденник. Батьки можуть отримати доступ до так званого онлайн-інтерфейсу «KRÉTA» (крейда) за допомогою індивідуального ідентифікатора, який вони повинні запитати в школі. Тут можна відстежувати оцінки Вашої дитини, навчальний план, розклад, запізнення та пропуски.

У кінці півріччя/семестру та в кінці року діти та учні отримують оцінки з усіх предметів за результатами проміжних оцінок.

У кінці першого півріччя школа письмово повідомляє батьків про успішність дитини. Батьки повинні підписати один примірник Повідомлення про півріччя/семестр, яке роздруковується у двох примірниках, і повернути його до школи. Оцінки в кінці року виставляються в табель. Табель засвідчує, що учень успішно закінчив клас. Учні можуть переходити до вищого класу, якщо вони не провалились з жодного предмета, тобто якщо вони не отримали одиницю в кінці року. Якщо вони не склали предмет, вони повинні скласти наприкінці літа виправний іспит з цього предмету з навчального плану навчального року. Якщо це вдасться, вони можуть продовжувати далі, а якщо ні, то вони повинні повторити клас. У першому класі восьмирічної школи батьки можуть вимагати, щоб їхня дитина повторила рік, навіть якщо вона успішно закінчила навчальний рік. З другого року це вже неможливо. Також учень може закінчити два або більше класів школи протягом одного навчального року.

Оцінювання іноземних учнів: Угорська система освіти не розрізняє оцінювання учнів з угорською та не угорською рідною мовою. Є можливість оцінювати знання іноземних учнів/студентів по-іншому, але учень не може бути звільнений від оцінювання через те, що він не володіє угорською мовою. У той же час директор може вирішити, що якщо учень повинен повторити рік, він повинен відвідувати лише надолужувальні та мовні заняття. Батьки можуть письмово вимагати звільнення їхньої дитини від виставлення оцінок і оцінювання протягом

навчального року, якщо вона складає оцінювальний іспит наприкінці навчального року. Вирішує це директор школи. Про дату проведення оцінювальних іспитів школа письмово повідомляє батьків.

8.7 УЧНІВСЬКИЙ/СТУДЕНТСЬКИЙ КВИТОК

Діти та студенти отримують у школі учнівський/студентський квиток, який дає їм право на численні знижки в більшості закладів культури та дозвілля, від музеїв до кінотеатрів і пляжів, а також у громадському транспорті за зниженою ціною («Volán» надає знижку 90% на проїзд між місцем проживання та школою, і можна скористатися абонементом ВКК (за менше половини вартості проїзного для дорослих) (наразі громадський транспорт у Будапешті безкоштовний для дітей віком до 14 років). Якщо Ваша дитина втратить студентський квиток, вона може подати заяву на новий.

Учніський/Студентський квиток також доступний для дітей та студентів з-за кордону. Батьки несуть відповідальність за запит та оформлення цього квитка. Зверніться по допомогу до школи, щоб Ваша дитина якомога швидше отримала учнівський/студентський квиток. Для одержання також необхідний формуляр НЕК (Єдиної національної карткової системи), який потрібно подати у вікні урядового апарату.

8.8 ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ДІТЕЙ, УЧНІВ ТА БАТЬКІВ

У кожному дитячому садку та школі є політика (розпорядок), яка містить права та обов'язки дітей, учнів та їхніх батьків, які їх відвідують, а також важливу інформацію про щоденну роботу та загальні правила. Діти та учні мають право на освіту, що відповідає їхньому віку, на повагу до їхніх особистих прав, релігійних, світоглядних та інших переконань і національної приналежності. Обов'язком учня є дотримуватись політики та правил своєї школи, охороняти власне фізичне здоров'я та здоров'я своїх однолітків, а також поважати людську гідність своїх учителів, однокурсників та шкільного персоналу.

У школах, якщо учень серйозно порушує свої обов'язки, проти нього може бути розпочато дисциплінарне провадження і він може отримати дисциплінарне стягнення. Це може бути догана, зменшення знижок і надбавок, переведення в інший клас чи школу, заборона продовжувати навчальний рік або відрахування зі школи.

Батьки мають право регулярно отримувати інформацію, освітні поради та допомогу від вчителів щодо розвитку, поведінки та успішності їхньої дитини. Ви маєте право знайомитися з роботою дитячого садка і школи, а також користуватися педагогічними послугами, якщо Ваша дитина потребує особливої допомоги.

Батьки несуть відповідальність за те, щоб їхня дитина відвідувала школу, та контролювати її успішність. Якщо педагоги, які працюють з дитиною, рекомендують це, потрібно відвести дитину на огляд у педагогічну службу, до психолога або на розвиваючі заняття.

9. ЯСЛА

В Угорщині можна забезпечити денний догляд за маленькими дітьми у віці від 20 тижнів до 3 років, якщо батьки працюють і не можуть піклуватися про них. Заклади, які їх приймають, називають яслами. Ясельний догляд не є обов'язковим, тому не потрібно виділяти місце для всіх маленьких дітей. Батьки можуть подати заявку на зарахування дитини до ясел, але не виключено, що їм буде відмовлено через брак місць. У цьому разі дитина також може бути прийнята до приватних закладів (тобто міні-ясел, ясел на місці роботи або сімейних ясел) за плату (як правило, за великі гроші).

10. ВИХОВАННЯ В ДИТЯЧОМУ САДКУ

10.1 ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИХОВАННЯ В ДИТЯЧОМУ САДКУ

В Угорщині дошкільна освіта є обов'язковою для всіх дітей віком від 3 років, по 4 години на день. (У «садок» можна прийняти дитину, якій лише через півроку виповниться 3 роки, але це може вирішити завідувача дитсадком. В обгрунтованих випадках батьки можуть вимагати звільнення від виховання в дитячому садку для своєї дитини віком до 5 років.) Обов'язкове відвідування дитячого садка триває до початку школи у вересні (тобто також влітку перед школою, до кінця серпня). Виховання в дитячому садку є безкоштовним і доступним для всіх. Зазвичай умовою є «szobatisztaság» (кімнатна чистота) (тобто щоб дитина була без підгузків і могла ходити в туалет сама). У дитячому садку діти зараховують у змішані групи по 20-30 осіб (хлопчики і дівчатка разом) за віком («молодші», «середні», «старші» групи) або за іншими критеріями. Виховання/навчання в дитячому садку здійснюється угорською мовою (за винятком національних або міжнародних дитячих садків). Тілесні покарання суворо заборонені! У садочку ідять тричі на день.

10.2 ВИБІР ДИТЯЧОГО САДКА

Вибір дитячого садка вільний, але чи буде дитина прийнята в дитячий садок, який вибрали батьки, вирішує керівник (завідувача) садка (зазвичай це залежить від того, чи є ще місця). Але зарахувати дитину в садок в тому районі, в якому проживає сім'я, потрібно обов'язково. (Ми писали про це в розділі 7.) Зазвичай навесні в дитячих садках проводяться дні відкритих дверей: батьки можуть познайомитися з вихователями та виховною роботою в садку.

Це може допомогти батькам вирішити, який дошкільний заклад обрати. На рішення може вплинути багато речей: як далеко знаходиться дитсадок, які вчителі, чи є якась спеціальна освіта (наприклад, церковна чи екологічна), які програми пропонуються дітям, яка будівля, обладнання, та подвір'я дитсадка тощо.

Про те, які дитячі садки і чому варто їх вибрати, Ви можете дізнатися в Інтернеті, в службі підтримки сім'ї, в організаціях, що надають допомогу, у знайомих і в багатьох інших місцях. Також поцікавтеся, чи є в садочку досвід виховання іноземних дітей, чи там є іноземні діти, і яка спеціальна допомога їм надається!

10.3 ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ В ДИТЯЧИХ САДКАХ

Розклад роботи дитячих садків різний, але зазвичай вони відкриваються з 6 до 7 ранку і закриваються з 5 до 6 вечора. На дітей чекають розвиваючі заняття та ігри вранці, потім перекус о десятій, сон після обіду, ігри в другій половині дня. У багатьох дитячих садках проводяться різні тематичні заняття (спеціалізації): спортивні, народні танці, музичні тощо. За них потрібно сплачувати окрему плату (крім релігієзнавства).

11. ВИХОВАННЯ ТА НАВЧАННЯ У ВОСЬМИРІЧНІЙ ШКОЛІ

11.1 ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАННЯ У ВОСЬМИРІЧНІЙ ШКОЛІ

На дитину поширюється обов'язок відвідувати школу в тому році, в якому їй виповнюється шість років до 31 серпня (або не пізніше наступного року). Восьмирічна шкільна освіта безкоштовна і доступна для всіх, тобто приймаються всі.

Мова навчання – угорська (за винятком двомовних шкіл, шкіл з національною освітою та міжнародних шкіл). Забороняються тілесні покарання дітей.

Зазвичай діти ходять до початкової (восьмирічної) школи до 8-го класу, але деякі йдуть до середньої після 4 або 6 класу. Початкова (восьмирічна) школа поділяється на молодші (1-4) класи і старші (5-8) класи. У молодших класах викладають класні керівники (тобто більшість предметів викладає один учитель, який також відповідає за клас і дітей), у старших класах за заняття відповідає класний керівник, а різні предмети викладаються різними викладачами-фахівцями. Також є діти та учні, які не відвідують школу, а навчаються «за індивідуальним графіком».

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ГРАФІК

Учні з індивідуальним графіком не відвідують школи, а навчаються вдома. Щоб хтось навчався за індивідуальним графіком, потрібен дозвіл Управління освіти. Заяву (клопотання) про це може подати один із батьків. Вибирати це варто тільки в дуже обґрунтованих випадках, оскільки в більшості випадків ходити в громаду і розвиватися там – в інтересах дітей. Приватні студенти отримують табель на оцінювальному іспиті. Школа не зобов'язана готувати учня до оцінювального іспиту, але вона може надати допомогу з підготовкою. У кожному разі батьки та учень повинні бути проінформовані про вимоги! Директор може надати можливість відвідувати деякі уроки.

Що стосується іноземних дітей та студентів, то буває, що на перший рік вони приймаються до школи лише з індивідуальним графіком. Це можна зробити лише у разі спеціального запиту батьків або за рекомендацією експертної комісії. У всіх випадках заяву необхідно подати до Управління освіти.

11.2 ВИБІР ШКОЛИ

Вибір школи вільний, але школа може вирішити, чи буде дитина дійсно прийнята до обраної школи. Проте зарахування дитини до школи в районі, в якому дитина проживає, є обов'язковим. (Ми писали про це в розділі 7.)

Навесні у школах зазвичай проводяться дні відкритих дверей: батьки можуть познайомитися з вчителями, взяти участь у програмах, особисто дізнатися про виховну роботу школи.

Це може допомогти батькам у виборі школи. В основі рішення може бути багато речей: інтереси та здібності дитини; релігійні та світоглядні аспекти також можуть відігравати роль, але також має значення, наскільки далеко знаходиться школа, які вчителі, які програми вони пропонують; яка будівля, обладнання, подвір'я школи.

Про те, які школи і чому варто їх вибрати, Ви можете дізнатися в Інтернеті, в службі підтримки сім'ї, в організаціях, що надають допомогу, у знайомих і в багатьох інших місцях. Поцікавтеся, чи є в школі досвід навчання дітей мігрантів, чи викладають там угорську мову як іноземну, і які можливості мають іноземні діти!

Вашу дитину обов'язково приймуть до школи у Вашому районі. Якщо ви зрештою виберете іншу школу, необхідно повідомити школу району.

11.3 ЗАРАХУВАННЯ ДО КЛАСУ

У початкових школах дівчаток і хлопчиків об'єднують у змішані класи по 20-30 учнів, але є також школи тільки для дівчаток або тільки для хлопчиків (наприклад, церковні школи). Зарахування до класів визначається директором з урахуванням звернень батьків та вчителів. Класи залишаються разом до закінчення восьмирічної школи.

Зарахування до класів іноземних дітей

Зараховуючи до класів дітей-іноземців, директор враховує, скільки класів закінчила дитина/учень, наскільки добре він/вона володіє угорською мовою, але, звісно, наявність місць у класі та склад громади також відіграють важливу роль. В ідеалі іноземного учня поміщають у клас, який відповідає його віку. Але буває, що його зараховують у нижчий клас на один-два класи, щоб він вивчив угорську мову. У разі дітей молодших класів також буває, що їх віддають у перший клас, щоб вони могли навчитися читати й писати угорською мовою.

Якщо можливо, попросіть, щоб Вашу дитину записали у клас відповідно до її віку. Діти-біженці та діти, які перебувають під захистом, не можуть бути зобов'язані надавати або отримувати табеля/сертифікати, що підтверджують їхнє попереднє навчання. При цьому слід знати, що директор може вирішувати як завгодно, записувати дітей у клас відповідно до віку та попереднього навчання не обов'язково.

11.4 ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ В ШКОЛІ

У початковій школі 5 навчальних днів на тиждень, субота та неділя –

дні відпочинку. Зазвичай уроки починаються о 8:00; прийти до школи потрібно не пізніше ніж о чверть на восьму. Заняття тривають до 16 години; діти повинні бути під наглядом до 17 години. Зазвичай уроки тривають 45 хвилин, а перерви – 10-15 хвилин.

ПРЕДМЕТИ, ЯКІ ВИВЧАЮТЬСЯ В УГОРСЬКИХ ПРИВАТНИХ ВОСЬМИРІЧНИХ ШКОЛАХ:

У МОЛОДШИХ КЛАСАХ

угорська мова та література, іноземна мова (зазвичай англійська, німецька), математика, етика або віра та мораль, дослідження навколишнього середовища, спів та музика, візуальна культура (малювання), техніка та планування, спосіб життя та практика, фізичне виховання;

У СТАРШИХ КЛАСАХ

угорська мова та література, іноземна мова (зазвичай англійська, німецька), математика, історія, етика або віра та мораль, природознавство, біологія, фізика, хімія, географія, співи та музика, візуальна культура (малювання), цифрова культура, фізичне виховання, техніка. Крім того, щотижня проводиться урок класного керівника.

Батьки можуть вибрати, чи вивчатиме їх дитина етику чи віру та мораль (тобто релігійну освіту). Загалом доступні католицьке та реформатське релігієзнавство, але школа також може організовувати інші релігійні заняття за запитом. Етика не містить релігійного вчення, а займається загальними моральними питаннями.

Вранці діти та учні беруть участь в уроках, у другій половині дня, окрім ігор, разом виконуються домашні завдання, проводяться різноманітні професійні гуртки, секції та інші заходи.

Щотижневі заняття та програми відбуваються відповідно до розкладу, отриманого на початку півріччя/семестру.

Батьки можуть попросити, щоб дитину відпустили зі школи раніше, якщо у неї є інші заняття в другій половині дня.

Щодня в школі проводиться урок фізкультури. З них на два уроки на тиждень можна одержати звільнення, якщо дитина займається спортом у спортивному клубі чи бере участь у змаганнях, і має про це довідку.

Часто організовують спільні програми для класів, наприклад, екскурсії, відвідування музею, театру, лісової школи. Зазвичай за це доводиться платити додаткові гроші. Багато шкіл мають «гроші на клас», які вони

збирають від батьків щомісяця чи кожного семестру, які частково покривають програми, а частково йдуть на інші речі (наприклад, прикрашання класу, купівлю носових хусточок).

У разі надзвичайної епідемічної ситуації заклади освіти можуть тимчасово перейти на цифровий режим роботи. У цьому разі учні не відвідують навчальні заклади, вони приєднуються до навчання з дому в режимі онлайн, через інтерфейс, визначений школою.

11.5 ПРОДОВЖЕННЯ НАВЧАННЯ В УЧИЛИЩІ/ТЕХНІКУМІ

Оскільки в Угорщині відвідування школи є обов'язковим до 16 років, більшість дітей, які закінчили восьмирічну школу, продовжують навчання в тій чи іншій середній школі. (Ми писали про різні типи шкіл у розділі 6.) Середні школи мають можливість вирішувати, кого вони зараховують протягом набору, на основі результатів навчання учнів у восьмирічній школі, а також результатів центрального письмового вступного іспиту та місцевого усного іспиту. Середні навчальні заклади публікують інформацію про вступ на своїх сайтах вже на початку навчального року, восени.

А восьмирічні школи інформують своїх учнів про порядок вступу до них та допомагають їм організувати весь процес. Серед середніх шкіл є й такі, які зобов'язані приймати абітурієнтів, які до неї належать, без вступних іспитів.

ВСТУПНІ ІСПИТИ

Центральний письмовий вступний іспит є однаковим по всій країні. Він складається з єдиного іспиту з математики та угорської мови. Обидва іспити тривають 45 хвилин, потрібно розв'язати по 10 завдань, допоміжні засоби використовувати не можна. Іспити проводяться приблизно 20 січня кожного року. Для вступу варто готуватися, іспити минулих років є в Інтернеті. Багато шкіл також організовують локальні усні вступні іспити в лютому-березні; про це вони пишуть на своєму сайті.

Учні, які не є громадянами Угорщини, не звільняються від централізованого вступу, якщо вони бажають продовжити навчання в школі, де це є обов'язковою вимогою. Однак вступний іспит з угорської мови можна скласти (з відповідною довідкою) протягом більш тривалого періоду часу. Поцікавтеся цим у восьмирічній школі, у вчителів!

12. ВИХОВАННЯ ТА НАВЧАННЯ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ (УЧИЛИЩІ/ТЕХНІКУМІ)

12.1 ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАННЯ В УЧИЛИЩІ/ТЕХНІКУМІ

Середня освіта є безкоштовною і доступною для всіх, тобто кожен навчається в якійсь середній школі до досягнення 16 років. Як і у восьмирічній школі, хлопчиків і дівчаток зараховують до змішаних класів, а положення учнів, що займаються за індивідуальним графіком, однакове. (Докладно про це ми писали в розділі 11.1.) Мовою навчання залишається угорська, і фізичні покарання студентів, звісно, заборонені.

Після закінчення середньої освіти учні складають іспит на атестат зрілості (у гімназії та технікумі) або професійний іспит (у професійно-технічному училищі). (Докладно про це ми писали в розділі 6.2, в таблиці.)

Якщо Вашій дитині вже виповнилося 16 років і вона хоче продовжити навчання, варто поцікавитися середніми школами. За наявності вільних місць школа може прийняти позитивне рішення про зарахування.

12.2 ВИБІР ШКОЛИ, ВСТУП ДО ШКОЛИ

Завдяки вільному вибору школи батьки та учні можуть обирати середню школу. Учні можуть вибирати з різних типів шкіл (ліцей, гімназія, технікум, професійно-технічне училище). (Про те, чому варто вибирати, ми писали вище в розділі «Угорська шкільна система».)

Однак школа може вирішити, чи дійсно учень буде прийнятий до обраної ним школи. Середні школи та коледжі можуть вирішувати умови прийому учнів, тобто вони можуть визначати вимоги до вступу. Таким чином, зараховуються лише ті студенти, які відповідають цим вимогам. Якщо середня школа оголошує прийом, вона може вирішити, хто буде прийнятий, на основі результатів навчання учнів у восьмирічній школі, а також результатів центрального письмового вступного іспиту та місцевого усного іспиту. Середні навчальні заклади публікують інформацію про вступ на своїх сайтах вже на початку навчального року, восени. З цієї причини до багатьох середніх шкіл (переважно гімназій) приймаються лише ті учні, які досягли хороших результатів на центральному вступному іспиті. Багато шкіл

організують усний іспит на додаток до письмового вступного іспиту. (Про вступні іспити ми писали в розділі 11.5.)

Учні віком до 16 років, які не виконали вимог вступу до певних шкіл, також повинні бути прийняті до середньої школи. Визначаються школи, які приймають цих учнів.

У 8-му класі восьмирічної школи допомагають з інформацією про подальшу освіту, середні школи, вступ, а також з оформленням заяв та вступом.

Вирішальним є те, де Ваша дитина здобуде середню освіту, тому варто ретельно про це подумати. Дізнайтеся, яка школа, які шанси учнів бути прийнятими звідти до університету або – якщо вони здобули професію – працевлаштуватися! Також важливо знати, чи має школа досвід навчання учнів-мігрантів, чи викладають угорську мову як іноземну, які можливості мають іноземні студенти. Якщо Ви відчуваєте, що Вам потрібна додаткова інформація чи допомога, Ви можете звернутися до служби підтримки сім'ї або організації, що надають допомогу, на додаток до вчителів школи.

12.3 ЗАРАХУВАННЯ ДО КЛАСУ

Оцінювання іноземних учнів/студентів

Зараховуючи до класів учнів-іноземців, директор приймає рішення, враховуючи, скільки класів закінчила учень, наскільки добре він/вона володіє угорською мовою, але, звісно, наявність місць у класі та склад громади також відіграють важливу роль.

В ідеалі іноземного студента поміщають у клас, який відповідає його віку та/або попередньому навчанню. Але буває, що його зараховують у клас на один-два класи нижче, щоб він міг вивчати і практикувати угорську мову. Особливо, якщо кінці навчання метою є одержати атестат зрілості. Директор також може дозволити повторення класу за згодою батьків, якщо учень не може досягати результатів через відсутність мовних навичок/іншу систему освіти в країні походження (наприклад, він не може вивчити угорську мову протягом одного року, щоб скласти з неї випускний іспит).

У середніх школах учні зазвичай навчаються у змішаних класах по 20-30 осіб, для хлопчиків і дівчаток. (У деяких випадках – наприклад, у церковних школах – є школи, які приймають лише дівчаток або лише хлопчиків). Рішення про зарахування до класу приймає директор.

Попросить, щоб вашу дитину, що відвідувала середню школу, зарахували до найвищого класу відповідно до її попереднього навчання та віку, реалістично враховуючи її цілі (наприклад, випускний іспит угорською мовою). Учні-біженці та учні, які перебувають під захистом, не можуть бути зобов'язані надавати або роздобувати сертифікати/табелі, що підтверджують їхнє попереднє навчання, але їх вступ до середньої школи – як і угорців – залежить від освіти за вісім класів. Директор може вирішувати як загодно, записувати дітей у клас відповідно до віку та попереднього навчання не обов'язково.

12.4 ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ В ШКОЛІ

Середня школа також має п'ять навчальних днів на тиждень, причому субота та неділя є вихідними.

Навчання зазвичай починається о 8 годині ранку, до цього часу учні повинні бути готові до навчання та перебувати у відповідному класному кабінеті. Зазвичай уроки тривають 45 хвилин, а перерви – 10-15 хвилин. Навчання займає 6-8 годин на день, тобто триває до 2-3 години дня.

В СЕРЕДНІХ ШКОЛАХ УГОРЩИНИ ЗАЗВИЧАЙ ВИКЛАДАЮТЬСЯ НАСТУПНІ ПРЕДМЕТИ

ГІМНАЗІЇ

угорська мова та література; іноземна мова (зазвичай дві, одна з яких часто англійська); математика; історія, суспільствознавство та громадянське виховання; етика; біологія; фізика; хімія; географія; співи, музика; образотворче мистецтво (малювання); культура кіно та медіаграмотність; драма і танці; інформатика; фізична культура; техніка, спосіб життя та практика. Щотижня проводиться урок класного керівника.

ТЕХНІКУМИ, ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНІ УЧИЛИЩА

У цих школах природничо-наукові предмети (біологія, хімія, географія, фізика) зазвичай об'єднуються в «комплексне природознавство» і викладаються лише предмети, пов'язані з даною професією (наприклад, біологія в медичному училищі, фізика в машинобудівному технікумі), немає співів, малювання чи культури кінематографа. У технікумі математика, угорська мова, історія та іноземна мова такі ж, як і в гімназії; у професійно-технічному училищі загальноосвітні предмети (угорська мова, математика, іноземна мова, суспільствознавство, природничі науки, фізичне виховання) викладаються з централізовано

У другій половині дня студентам пропонуються безкоштовні факультативні гуртки, секції та інші заходи. У гімназії щодня проводяться уроки фізкультури. З них від двох уроків на тиждень можна одержати звільнення, якщо учень займається спортом у спортивному гуртку чи бере участь у змаганнях.

Часто організують спільні програми для класів, наприклад, екскурсії, відвідування музею, театру, лісової школи. Зазвичай за це доводиться платити додаткові гроші. Багато шкіл мають «гроші на клас», які вони збирають від батьків щомісяця чи кожного семестру, і вони частково використовуються для покриття цих програм, а частково – на інші речі.

ГРОМАДСЬКІ РОБОТИ

Виконання п'ятдесяти годин громадських робіт є обов'язковим у середній школі, це також є умовою для закінчення школи. Це волонтерська служба, яку студенти проходять в організації в певній соціальній, екологічній або місцевій громадській сфері. Школа допомагає в організації цього. Студенти можуть працювати індивідуально або в групах в одному або кількох місцях, де їм допомагають ментори. Загалом має бути відпрацьовано 50 годин. За відсутності цього учень не може брати участь в іспитах на атестат зрілості.

12.5 ВИПУСКНІ ІСПИТИ НА АТЕСТАТ ЗРІЛОСТІ (ЗНО)

Учні/студенти, які не є громадянами Угорщини, або ті, хто не навчався в системі державної освіти Угорщини принаймні 3 роки з 4 років до випуску, також можуть закінчити навчання з угорською мовою як іноземною замість угорської мови та літератури, що зазвичай є великим полегшенням для них. Однак умовою для цього є отримання підсумкових оцінок з угорської мови та літератури таким же чином. Запитайте про це в школі!

Випускні іспити на атестат зрілості є стандартизованими іспитами, які проводяться щороку по всій країні для тих, хто закінчив гімназію, училище або технікум. Це є умовою для продовження навчання в університеті або участі у вищому професійному навчанні. У багатьох випадках працевлаштування також пов'язане з атестатом про середню освіту (тобто на певні роботи беруть лише тих, хто має свідоцтво про середню освіту). Випускні іспити на атестат зрілості повинні бути

складені щонайменше з п'яти предметів: угорська мова та література, історія, математика, іноземна мова та один вибраний обов'язковий предмет. У технікумі обраний предмет іспиту повинен бути фаховим предметом, що вивчається.

Студенти за бажанням можуть скласти випускні іспити з більш ніж п'яти предметів. Випускні іспити складається з письмової та усної частини, і вони проводяться з початку травня до середини червня. Є можливість скласти іспити середнього та поглибленого рівня з предметів; учень може вибрати, який предмет здавати на якому рівні. Багато університетів вимагають наявності іспитів поглибленого рівня, маючи їх, можна заробити більше балів. Після успішних випускних іспитів учні/студенти отримують атестат зрілості.

12.6 ПРОДОВЖЕННЯ НАВЧАННЯ

Після закінчення середньої школи можна продовжити навчання у вищих учбових закладах (тобто в університеті), або отримати професійну освіту у вищих навчальних закладах у системі шкільної освіти, або в системі освіти дорослих поза шкільною системою. Варіантів незліченна кількість, про них варто дізнатися. В Угорщині практикування багатьох професій (наприклад, педагога, лікаря, архітектора тощо) прив'язане до вищої освіти. Подати заяву у вищий учбовий заклад можна лише з атестатом про середню освіту, і вступ здійснюється на основі оцінок середньої школи, результатів випускних іспитів середньої школи, мовних іспитів, інших академічних чи спортивних результатів та усного вступного іспиту. Кожна установа сама визначає, що вона вимагає і що враховує. Дізнатися про все це можна в поточній «Інформації про вступ до вищих учбових закладів» та на ВЕБ-САЙТІ FELVI.HU.

13. ВИЩА ОСВІТА

13.1 НАВЧАННЯ, УЧБОВІ ЗАКЛАДИ

В Угорщині вищу освіту можна отримати в кілька етапів, які надбудовуються один на одного. Ступінь бакалавра зазвичай триває 3-4 роки, магістра – 1-2 роки, а після магістратури ще 3-4 роки триває докторантура (аспірантура). На підставі цього студент отримує диплом. В Угорщині працює понад 40 вищих учбових закладів, які мають багато факультетів і спеціальностей, тобто можливостей для навчання. Вони та їхні навчальні пропозиції доступні на веб-сайті felvi.hu.

13.2 ПОДАЧА ДОКУМЕНТІВ, ВСТУПНІ ІСПИТИ

Подати заяву до університету можна лише в електронному вигляді, на сайті felvi.hu, де можна знайти детальну інформацію про те, як подати документи. Подати заяву можна до 15 лютого кожного року (зарахуватися можна вже на останньому курсі середньої школи, перед датою випускних іспитів). Вступити до університету можна з балами, які підраховуються в єдиному порядку на основі атестата про середню освіту, результатів випускного курсу, мовних іспитів, інших результатів у навчанні чи спорті, усного вступного іспиту. Точні умови визначаються університетами. Обмеження балів і результати публікуються наприкінці липня кожного року, і тоді ж оголошується додатковий вступ (тобто ви можете повторно вступати того ж року). Усю важливу інформацію про університети, можливості навчання, подачу документів та вступ можна знайти на веб-сайті felvi.hu.

13.3 ПЛАТА ЗА НАВЧАННЯ, СТУДЕНТСЬКИЙ КРЕДИТ

Студенти з іноземним громадянством також можуть навчатися як державні стипендіати, якщо вони

- є особами з правом вільного пересування та проживання (тобто громадяни ЄЗ або члени їхніх сімей),
- особами без громадянства, біженцями, особами, які перебувають під захистом, особами, які шукають притулку, іммігрантами, осілими особами,
- власниками комбінованої ліцензії або синьої картки
- володарями стипендії на основі міжнародної угоди або взаємності.

В Угорщині можливе навчання у вищих навчальних закладах у формі державної стипендії та самофінансування. Державний стипендіат означає, що навчання безкоштовне, при формі самофінансування студент повинен платити за навчання. Навчатися безкоштовно можна максимум 12 семестрів. Умови, за яких навчання фінансується державою або є платним, в якому університеті, на яких спеціальностях, також містяться в «Інформації про вступ до вищих учбових закладів».

Щоб зменшити фінансове навантаження на студентів у вищих навчальних закладах, є можливість брати кредит на пільгових умовах під час навчання. Студентський кредит 1 можна витратити на що завгодно: оренду квартири, ноутбук або навіть щоденні витрати. Це складає мінімум 15 000 форинтів і максимум 150 000 форинтів на місяць. Сума Студентського кредиту 2, яку можна витратити на оплату навчання, така ж, як і сума плати за навчання.

Студентський кредит можна взяти на 11 семестрів, максимум на 5 місяців в одному семестрі. Його не потрібно повертати під час навчання, погашення кредиту має починатися з четвертого місяця після припинення студентських відносин. Обов'язковий внесок скоригований з урахуванням доходу: хто заробляє менше, той погашає менше.

Іноземні громадяни також можуть подати заявку на отримання студентського кредиту, якщо вони

- є особами з правом вільного пересування та проживання (громадяни ЄЄЗ або члени їхніх сімей),
- особами без громадянства, біженцями, особами, які перебувають під захистом.

Запитайте про це в Центрі студентських кредитів (www.diakhitel.hu)!

14. ДОПОМОГА, ПОВ'ЯЗАНА З ВИХОВАННЯМ ТА ОСВІТОЮ

Після навчання дітей та студентів батьки та сім'ї можуть отримати різні види матеріальної допомоги. (У разі дорослих студентів, вони самі отримують допомогу.) Більшість видів допомоги також можуть отримати і іноземні громадяни.

ДЕКІЛЬКА НАЙВАЖЛИВІШИХ ВИДІВ ДОПОМОГИ /

СІМЕЙНА ДОПОМОГА (ТОБТО ПІДТРИМКА НА ВИХОВАННЯ АБО ПІДТРИМКА НА НАВЧАННЯ)	Грошова допомога, що виплачується щомісяця. Допомога на виховання надається від народження до досягнення дитиною обов'язкового шкільного віку, а шкільна підтримка – доки дитина ходить до школи. клопотання про надання цієї допомоги (субсидії) має бути подане шляхом форми, та воно виплачується з початку подання.
РЕГУЛЯРНІ ДОПОМОГИ ПО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ	Щомісячна грошова допомога малозабезпеченим сім'ям. Право на неї мають сім'ї з низьким середньодушовим доходом (це чітко визначена сума). клопотання про оформлення субсидії необхідно подати в орган місцевого самоврядування або в вікно урядового апарату, і вона призначається на один рік. Ті, хто її отримує, також можуть отримати інші знижки, наприклад безкоштовне харчування.

ДОПОМОГА ДЛЯ ПОЧАТКУ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ	Ця допомога однією сумою надається раз на рік, на початку навчання. Право на неї мають ті, хто також отримує сімейну допомогу. Подати заяву на неї можуть обидва батьки. Однак допомога надається роботодавцем батьків і не є обов'язковою. Вона дається не готівкою, а у вигляді ваучерів, за які батьки можуть придбати дітям навчальні посібники, підручники та одяг. Вона дається не готівкою, а у вигляді ваучерів, за які батьки можуть придбати дітям навчальні приладдя, підручники та одяг.
СУБСИДІЯ НА ПІДРУЧНИКИ	Підручники безкоштовні для всіх як у восьмирічній, так і в середній школі.
СУБСИДІЯ НА ХАРЧУВАННЯ	Отримати безкоштовне харчування в дитячому садку можуть ті, хто <ul style="list-style-type: none"> - отримує постійну знижку на захист дітей, - хронічно хворі або інваліди, а також, якщо в сім'ї проживає хронічно хвора дитина або дитина-інвалід, - в сім'ї яких виховується троє і більше дітей, - має низький місячний дохід на одну особу в сім'ї - взяли дитину на виховання (вилучили з родини). Безкоштовне шкільне харчування може бути надано тим, хто <ul style="list-style-type: none"> - отримує постійну знижку на захист дітей. Харчуватися за півціни можуть <ul style="list-style-type: none"> хронічно хворі особи або інваліди, а також, якщо в сім'ї проживає хронічно хвора дитина або дитина-інвалід, діти, що проживають в сім'ї, в якій виховується троє і більше дітей. Заяву на безкоштовне харчування необхідно оформити в дитячому садку або школі. Місцева влада також забезпечує безкоштовне харчування під час канікул для дітей, що знаходяться в несприятливому становищі, або дітей, які отримують регулярні допомоги з захисту дітей.

Окрім вищезазначених субсидій, сім'я також може мати право на інші фінансові субсидії, не пов'язані з освітою. Наприклад, батьки, які виховують не менше трьох неповнолітніх дітей, отримують допомогу на виховання дитини або сімейну податкову пільгу.

Запитайте у своїй школі, муніципалітеті, службі підтримки сімей чи іншій організації, що надає допомогу, про індивідуальні субсидії, чи маєте Ви на них право, та як ними скористатися!

15. ІНШІ ЗАКЛАДИ, ЩО ПІДТРИМУЮТЬ ДІТЕЙ, УЧНІВ, СТУДЕНТІВ ТА СІМ'І

Існує багато установ і організацій, які підтримують сім'ї, дітей, учнів, студентів, у тому числі у вихованні та навчанні. Нижче наведено деякі з найважливіших. Іноземні діти та учні/студенти можуть користуватися

послугами цих організацій так само, як і угорці.

СЛУЖБИ ПІДТРИМКИ СІМ'Ї ТА ЦЕНТРИ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ

Такі заклади працюють в кожному населеному пункті та районі. Їх завдання – допомагати сім'ям, які опинились у складних життєвих обставинах. Вони допомагають сім'ям з адмініструванням, оформленням субсидій, консультують з питань навчання дітей, організовують програми, а за потреби дітям та учням допомагають експерти в галузі освіти, педагоги розвитку, психологи.

Послуги підтримки сім'ї доступні для всіх безкоштовно. Дізнайтеся в Інтернеті, де знаходиться найближча до Вас компетентна служба підтримки сім'ї!

ПЕДАГОГІЧНА СПЕЦІАЛІЗОВАНА СЛУЖБА

Її завдання – допомагати у вихованні та навчанні дітей окрім дитсадка та школи. Тут є педагогічне консультування, спеціальний педагогічний розвиток, ранній розвиток, логопедична допомога, лікувальна фізкультура, психологічна допомога, управління талантами, консультування з питань кар'єри.

Спеціалізовані педагогічні послуги надаються всім бажуючим безкоштовно. Дізнайтеся в Інтернеті, де знаходиться найближча компетентна спеціалізована служба!

УПРАВЛІННЯ КОМІСАРА З ОСНОВНИХ ПРАВ

У разі дискримінації ви можете звернутися до Головного управління з питань рівності в офісі Уповноваженого (комісара) з основних прав для судового захисту, куди ви можете звернутися за правовим захистом у разі дискримінації. В Угорщині, згідно із законом, ніхто не може опинитися в невідгідному становищі через свої релігійні чи світоглядні переконання, соціальне походження, політичні переконання, стать, колір шкіри, національність, вік чи інші ознаки. Якщо це все-таки сталося, ви можете звернутися до Уповноваженого з основних прав, включаючи Генеральну дирекцію з питань рівного ставлення, щоб отримати правовий захист, наприклад, у справах освіти, а також у разі дискримінації в школі.

«MENEDÉK» – АСОЦІАЦІЯ ДОПОМОГИ МІГРАНТАМ

Асоціація «Menedék» понад 25 років підтримує інтеграцію іноземців, які проживають тут. Ми допомагаємо сім'ям, які звертаються до нас, записати своїх дітей до школи, отримати субсидії, а за допомогою наших різноманітних програм і заходів для дітей і молоді ми підтримуємо їх у навчанні та допомагаємо якнайшвидше знайти своє місце та досягти успіху в своїх шкільних та інших цілях.

1066 Будапешт, вул. О, 39, перший поверх, кв. 1

(1066 Budapest, Ó utca 39. földszint 1.)

Номер телефону: +36204507245

menedek@menedek.hu

menedek.hu

fb.com/menedekegyesulet